

Interview met Marloes Fortuijn

05 april 2015

LERENDE ORGANISATIE

Eigenaarschap van het kind, educatief ouderschap met ouders en de professionele leerkracht vormen de kern van ons onderwijs

Marloes Fortuijn is Leerkracht groep 1-2 bij ICBS Het Koraal, onderdeel van Agora. Zij is ook datacoach groep 1-2 en locatiecoördinator onderbouw. Marloes Fortuijn over eigenaarschap in de school:

Eigenaarschap is het startpunt van de school. Kinderen dragen zelf, op eigen niveau, de verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces. Eigenaarschap wordt in de groep voornamelijk bewerkstelligd middels gesprekken met leerlingen, leerkrachten en ouders. Kinderen weten aan welke doelen zij werken (groeps- en individuele doelen) en hoe zij die doelen gaan realiseren. De groepsdoelen hangen op de datamuur, die de cockpit van ons onderwijs vormt, individuele doelen staan in de eigen datamap van het kind. Kinderen worden gestimuleerd en geleerd om te

evalueren en te reflecteren op gestelde doelen.

Kinderen bespreken tijdens de datamapgesprekken vanaf groep 2 hun eigen ontwikkeling met hun ouders. De focus ligt tijdens deze gesprekken op eigenaarschap, educatief partnerschap met de ouders en het ontwikkelen van de 21ste eeuwse vaardigheden. Er vinden meerdere gesprekken tegelijk in één lokaal plaats, dit houdt in dat het kind het gesprek wel met medeleerlingen en leerkracht voorbereidt, maar het gesprek zelfstandig voert. De datamapgesprekken worden twee keer per jaar gevoerd. Er wordt planmatig gewerkt aan het ontwikkelen van eigenaarschap, educatief partnerschap met ouders en het ontwikkelen van de 21ste eeuwse vaardigheden, zoals bijvoorbeeld presenteren en communicatieve vaardigheden. De leerkracht loopt tijdens deze gesprekken rond en begeleidt waar nodig, maar de leerling heeft de leiding in het gesprek.

In alle groepen van Het Koraal vinden wekelijks groepsbijeenkomsten plaats. Bij deze bijeenkomsten ligt de focus op eigenaarschap en de ontwikkeling van de 21ste eeuwse vaardigheden. De groepsbijeenkomsten zijn direct gelieerd aan de datamuur. Op de datamuur hangen o.a. de missie van de klas, de klassenafspraken en de groepsdoelen, kinderen gaan hierover met elkaar in gesprek, terwijl één of twee kinderen de leiding nemen. De leerkracht helpt bij de voorbereiding, maar houdt zich tijdens de groepsbijeenkomsten op de achtergrond. Groepsbijeenkomsten hebben invloed op het verbeteren van het pedagogisch klimaat in de groep.

Kinderen krijgen ook buiten de klas ruimte om mee te denken over de school. In de Leerlingenraad van Het Koraal kunnen kinderen meedenken over het onderwijsproces en het schoolbrede pedagogisch klimaat. De Leerlingenraad bestaat uit 10 leerlingen die actief meedenken en dienen als spreekbuis voor de hele leerlingpopulatie. Ook hier ligt de focus op eigenaarschap, het ontwikkelen van de 21ste eeuwse vaardigheden en het leren begeleiden van een groepsproces.

Kinderen verantwoordelijkheid geven is niet nieuw, maar eigenaarschap in het eigen leerproces en het geven van focus op de eigen ontwikkeling is wel nieuw.

Wij werken bij Het Koraal heel bewust aan onze kernwaarden. Het onderwijs op Het Koraal staat schematisch weergegeven in onderstaand lotusdiagram. In elke groep zijn alle elementen uit het lotusdiagram ingevoerd. Centraal staan in het lotusdiagram de ontwikkeling van de 21ste eeuwse vaardigheden en focus op leren, dus eigenaarschap van de kinderen.

Vanmorgen heeft bijvoorbeeld een deel van de kinderen uit mijn groep 2 portfoliogesprekken gevoerd met hun ouders. Het is prachtig om te zien hoe ze groeien van de verantwoordelijkheid die ze tijdens dit gesprek hebben en het is goed te merken dat de kinderen extra gemotiveerd zijn om doelen te behalen en toe te lichten die ze samen met de leerkracht hebben gesteld voor een bepaalde periode. Het is voor hen absoluut geen probleem om met behulp van een stappenplan hun ouders te informeren.

Een ander voorbeeld van eigenaarschap in de klas is het aftekenwerk dat op de datamuur hangt. Kinderen hebben 10 dagen de tijd om 3 werkjes van verschillende disciplines te doen. Ze moeten de drie werkjes doen, maar mogen zelf het moment kiezen. Dit is de eerste aanzet van het plannen dat ze in de hogere groepen in de weektaak moeten doen. Kinderen groeien van de verantwoordelijkheid en keuze die ze krijgen.

Vaardigheden 21e eeuw

In het onderwijs op Het Koraal speelt het ontwikkelen van de 21ste eeuwse vaardigheden (in de gekleurde bolletjes) een prominente rol.

De 21ste eeuwse vaardigheden samenwerken, probleemoplossend vermogen, ICT-geletterdheid, creativiteit, kritisch denken, communiceren en sociale en culturele vaardigheden worden bewust ingezet binnen de thema's. Van groep 1 t/m de eerste helft van groep 4 ligt de nadruk op het thematisch rollenspel, vanaf de tweede helft van groep 4 staat onderzoek centraal.

De ontwikkeling van de 21ste eeuwse vaardigheden staat centraal in het lotusdiagram, vooral bij de datamapgesprekken en de groepsbijeenkomsten ligt de focus op eigenaarschap en de ontwikkeling van de 21ste eeuwse vaardigheden.

Mijn eigenaarschap in de school

Binnen ons datateam analyseren en bespreken we ca. elke drie weken de data en het onderwijsleerproces binnen de bouw. Alle teamleden spelen een actieve rol bij het reflecteren op onderwijs leerproces, de analyse van data en intervisie.

Verder ben ik lid van de Professionele Leer Gemeenschap Leren in de 21ste eeuw van Het Koraal. Hier wordt nagedacht over de manier van werken op Het Koraal en de ontwikkeling van leerlingen en leerkrachten. We onderzoeken hoe we goed kunnen blijven differentiëren in de klas en hoe we dit gaan vormgeven, implementeren en borgen.

Omdat we actief meedenken over de onderwijsinhoud en de missie en visie van de school gezamenlijk opstellen, voel ik me, net zoals de leerlingen, ook echt eigenaar. Kinderen, ouders en medewerkers dragen samen te school.

Ik ben kritisch op mijn eigen functioneren, ik reflecteer en vraag feedback aan collega's en leidinggevenden. Ik stel doelen voor mijzelf op binnen het Persoonlijk Ontwikkelings Plan (POP). Tijdens de gesprekkencyclus is gelegenheid om deze doelen af te stemmen met mijn leidinggevende, zodat ze goed aansluiten bij de ontwikkelingsfase waarin de school zich bevindt en waar behoefte aan is. Doordat ik de doelen zelf opstel, ervaar ik de urgentie ervan en vind ik het belangrijk ze te halen. Door het vertrouwen dat de school en ons schoolbestuur Agora mij op deze manier geeft, voel ik mij eigenaar over mijn eigen leerproces.

Eigenaarschap in de klas?

Het allerbelangrijkste in iedere klas zijn de basiskenmerken relatie, competentie en autonomie. Kinderen moeten zich veilig en competent voelen om zich autonoom genoeg te voelen om gedeeltelijk zelfsturend te zijn, om eigenaarschap te ervaren. De basiskenmerken moeten altijd in orde zijn, want ze zijn noodzakelijk voor een positief pedagogisch –en didactisch klimaat waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

In de kleutergroep wordt altijd veel aandacht besteed aan de basiskenmerken. Pas daarna worden alle elementen van het lotusdiagram ingevoerd. Kinderen zijn in dit proces eigenaar. Samen met de groep wordt de missie van de groep opgesteld en worden groepsafspraken gemaakt. In de datamappen stellen kinderen individuele doelen en spreken ze hun verwachtingen van het jaar uit. Als dit allemaal goed is geïmplementeerd, komt eigenaarschap optimaal tot stand.

Eigenaarschap en jonge leerlingen

Zoals alles in de school gedifferentieerd dient te worden, zal de leerkracht ook bij eigenaarschap rekening moeten houden met verschillen tussen kinderen.

Het zelf ophangen van de jas, juf aanspreken en het maken van de eigen planning is voor een kind van net 4 al eigenaarschap.

Wanneer kinderen zich autonoom en competent genoeg voelen (meestal begin groep 2) starten we met de datamappen, de datamapgesprekken en groepsbijeenkomsten.

Kinderen op jonge leeftijd zijn prima in staat op te plannen en te reflecteren op hun eigen handelen, mits dit op niveau gaat. Jonge kinderen leren door de moderne maatschappij te spiegelen en succeservaringen te hebben.

Langzamerhand wordt de verantwoordelijkheid die we kinderen geven vergroot. Het aftekenwerk wordt steeds meer uitgebreid, de datamap is een groeidocument, waarin kinderen steeds meer doelen gaan stellen en meer gaan reflecteren en ook de groepsbijeenkomsten en datamapgesprekken worden steeds uitgebreider.

Op die manier worden kinderen op niveau telkens in de zone van naaste ontwikkeling uitgedaagd om deel uit te maken van de snel veranderende maatschappij van de 21ste eeuw.

Eigenaarschap is geen doel op zich, het gaat erom dat we als school maximale ontwikkelruimte voor kinderen genereren. Dat doen we door eigenaarschap te geven, zodat ze de 21ste eeuwse vaardigheden ontwikkelen die ze nodig hebben voor nu en de toekomst. Wij leggen de lat hoog voor onze leerlingen en merken dat kinderen genieten van de uitdaging en verantwoordelijkheid die ze krijgen. Wij leren ze zelfstandig, doelgericht en flexibel te zijn, zodat ze voldoende handvatten hebben om deel te nemen aan de maatschappij van de toekomst.

Regie over eigen leren

Hoewel eigenaarschap hoog in het vaandel staat, krijgen kinderen niet de regie over het leren, maar regie over het focus: kinderen weten waar ze naartoe willen en hoe ze daar moeten komen. Kinderen voelen zich autonoom en competent en binnen de educatieve driehoek wordt de ontwikkelruimte optimaal.

De leerkracht is en blijft de onderwijsexpert die kinderen verder helpt in de zone van naaste ontwikkeling. Leerkrachten houden zicht op de einddoelen, kinderen kunnen dat zonder begeleiding van de leerkracht niet overzien.

Twee keer per jaar worden groepsplannen op verschillende vakgebieden

opgesteld. De doelen die in het groepsplan staan, worden dagelijks overgenomen in het logboek, zodat iedereen doelgericht aan het werk gaat. Groepsplannen worden regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Vanaf groep 1 worden citotoetsen afgenomen en de data uit toetsen en registratie (Kijk! en ZIEN!) worden tijdens planningsgesprekken met de IB-er en binnen de datateams van de verschillende bouwen geanalyseerd, waarna weer wordt gepland.

Op Het Koraal wordt niet alleen de cognitieve ontwikkeling gevolgd, maar ook de sociaal-emotionele ontwikkeling. Wij willen het onderste uit de kan halen bij kinderen op cognitief gebied, maar we willen er bovenal voor zorgen dat ze een fijne en gelukkige schooltijd hebben. Pas als kinderen gelukkig zijn, ontstaat er een goede basis om te leren.

Ouders

Ouders reageren positief, zij vormen binnen het educatief partnerschap een belangrijke pijler en voelen zich mede-eigenaar van het leerproces van het kind. Het kind krijgt ruimte om zich te ontwikkelen binnen de educatieve driehoek van kind, ouder en leerkracht als professional.

Van ouders wordt een actieve, betrokken houding verwacht. Bij Het Koraal gaan we tijdens de reguliere oudergesprekken echt in gesprek met ouders. Er is geen sprake van een monoloog van de leerkracht, maar van een dialoog, waarin de ouder als meerwetende partner wordt beschouwd, ouders kennen hun kind immers het beste.

Ouders reageren tijdens de intake regelmatig zeer verrast. Zij gaan uit van de ervaringen van hun eigen schoolperiode en zien dan een groot verschil. Het moderne onderwijs dat wij verzorgen spreekt hen aan.

Tijdens de datamapgesprekken voeren kinderen het woord. Dit zijn voor ouders de meest speciale momenten. Ouders leren in gesprek te gaan met hun kind en zien de ontwikkeling van hun kind real-time. Ouders lijken meer gemotiveerd om het kind te helpen, doordat ze precies te horen krijgen waar steun nodig is. Ouders zien de ontwikkeling van de 21ste eeuwse vaardigheden op dergelijke gelegenheden live en zijn regelmatig tot tranen toe geroerd door de enorme ontwikkeling die ze zien.

Deel op: